

Makedonija: mala pobeda u borbi protiv trgovine ljudima

Author: [IWPR Balkans](#)

Okrivljujuca presuda za trgovce ljudima jos uvek nije cesta pojava u makedonskom pravosudju.

Borba protiv trgovine ljudima u Makedoniji dozivela je znacajan uspeh prosle nedelje kada su izrecene duge zatvorske kazne petorici krijumcara ljudi, ali Makedonija ima jos puno toga da uradi kako bi prestupnike privela pravdi, tvrde posmatraci.

Sud u Skoplju je osudio cetvoricu Makedonaca i jednog etnickog Albanca na ukupno 33 godine zatvora prema zakonskim odredbama uvedenim 2002. godine kojima se trgovina ljudima kvalifikuje kao tesko krivicno delo. Presuda je izrecena nakon sto je sudu prethodno predoceno uzasavajuce svedocenje zrtava u pismenoj formi jer zrtve nisu bile prisutne na sudjenju. U njihovim iskazima datim istraziteljima, u koje je IWPR imao uvida, opisuje se kako su zrtve prebijane i prisiljavane na seksualne odnose u javnim kucama sirom zemlje.

Zan Jovanovski, oficir makedonske policije za vezu sa Inicijativom za saradnju u jugoistocnoj Evropi, SECI, cije se sediste nalazi u Bukurestu, ima zadatak da sto vise zemalja u regionu ukljuci u borbu protiv prekogranicnog kriminala. On je pohvalio makedonske vlasti zbog efikasne akcije u ovom slucaju opisujuci je kao "ohrabrujuci znak".

Vladimir Danailov, visi saradnik za pravna pitanja pri Medjunarodnoj organizaciji za migracije u Skoplju, izjavio je da ce ova presuda imati veoma "veliki preventivni efekat" na trgovce ljudima jer ce sada shvatiti da im prete duge zatvorske kazne ukoliko budu uhvaceni na delu.

Postoji jos nekoliko slicnih slucajeva kojima ce se ubrzo pozabaviti pravosudni organi, a vlasti generalno ulazu vise napora na suzbijanju trgovine ljudima. Makedonske vlasti - prve u regionu - podsticu i pomazu zrtvama, koje su se vratile u svoju domovinu nakon sto su pobile iz zatocenistva ili ih je oslobodila policija, da se vrate u Makedoniju i posvedoce o svojim patnjama. Zrtvama se takodje nudi obestecenje za pretrpljene patnje sto ce ih, kako se veruje, navesti da se pojave na sudjenju. Pored toga, planiraju se sudjenja za osobe koje su posredno povezane sa bandama umesanim u trgovinu ljudima.

Makedonija je ocito ostvarila ozbiljan napredak u borbi protiv trgovine i krijumcarenja ljudi - i cini vise u tom pogledu nego njeni susedi - ali, uprkos okrivljujucoj presudi prosle nedelje, i dalje ima ozbiljnih problema da privede prestupnike pravdi. Od trenutka kada je trgovina ljudima zakonski okvalifikovana kao tesko krivicno delo, ukupno je bilo pet sudskih procesa u kojima su osobe koje su proglašene krivima osudjene na kratke vremenske ili uslovne kazne. Znatno vise lica je optuzeno za ova krivicna dela, ali sudski procesi nisu uspesno privedeni kraju.

Veruje se da su nepostojanje delotvorne zastite svedoka, potom izvesne zakonske protivrecnosti i oskudna iskustva u slucajevima trgovine ljudima predstavljali glavni kamen spoticanja sto je onemogucilo izricanje adekvatnih presuda.

Medjunarodna organizacija za migracije je u saradnji sa vlastima otvorila centar za zrtve gde im se nudi zastita i pravni saveti. Ipak, potrebno je znatno vise ovakvih institucija jer se zrtve prosto vracaju u svoje zemlje i odbijaju da svedoce kada se pocinoci ovih krivicnih dela nadju na sudu.

Cinjenica je da su presude trgovcima ljudima u Makedoniji, prema novom zakonu, prevashodno zasnovane na iskazima svedoka, uz malo ili nimalo obzira prema drugim materijalnim i posrednim dokazima, sto znaci da slucajevi prosto krahiraju ukoliko zrtve nisu spremne da svedoce.

Samoil Filipovski, advokat čija su specijalnost slucajevi trgovine ljudima, kaže da takodje postoji problem sa tumačenjem zakona na sudu: "Trgovina ljudima je novo krivično delo i do sada sudovi nisu imali iskustva u sprovođenju odredbi novog zakona."

Kritičari pristupa koje vlasti imaju prema ovakvim slučajevima insistiraju da su nedavno izrečene kazne posledica činjenice da se tužilaštvu nekim čudom posrećilo jer su svedoci bezbedni od svojih tamnicara dajući veoma detaljne iskaze, uprkos neadekvatnim merama bezbednosti.

Osvrćući se na proslonodeljno sudjenje, jedan zapadni diplomata je rekao: "Ovo je korak napred, ali je to prevashodno zahvaljujući tome što su neke veoma hrabre žene svedocile mada nisu dobile odgovarajuću zaštitu. Da nije bilo ovih žena, ti zločinci bi bili na slobodi."

Diplomatski izvori su izjavili za IWPR da je upravo nedostatak iskaza svedoka podriao napore vlasti da privedu pravdi osumnjicenog glavnog vodje bande Dilavera "Leku" Bojkua protiv koga postoji šest krivičnih prijava za svodništvo na jugu zemlje.

"Leku je optužen zbog organizovanje prostitucije, mada svi znaju da je umesan u trgovinu devojkama, ali se svedoci ne usuđuju da svedoce protiv njega jer nema programa zaštite svedoka", kaže jedan diplomata.

Danailov priznaje da bi trebalo učiniti više da bi se zaštitile žrtve; da bi zakon trebalo izmeniti kako bi se presude za trgovinu ljudima ne bi zasnivale samo na svedocenjima žrtava; kao i da bi sudije i tužioci trebalo da budu bolje obučeni za bavljenje ovakvim slučajevima. Zvaničnik Medjunarodne organizacije za migracije ukazao je na činjenicu da se čine napore kako bi se rešili gorepomenuti problemi. "Situacija", kaže on, "nije idealna, ali postaje sve bolja i bolja."

Ipak, on je rekao da američka administracija smatra Makedoniju jednom od zemalja koje čine najviše da bi rešili problem trgovine ljudima i ističe da su napore makedonske vlade do danas zapravo prisilili krijumčare ljudima da izmene način na koji rade. Ranije su devojke bile zatocene u barovima i klubovima, ali ih njihovi tamnicari sve česće izmestaju u iznajmljene stanove i kuće što policiji otežava posao.

On dodaje da se odnos vlasti prema ovom problemu znatno izmenio jer su do nedavno žrtve trgovine ljudima smatrane ilegalnim imigrantima, te su samo proterivane iz zemlje.

Jigal Cazan je glavni urednik IWPR-a, Dragana Nikolic-Solomon je pomoćnik urednika IWPR-a, Dejvid Kvin je urednik za istraživačke projekte. Saso Dimovski, novinar skopske TV Sitel, takodje dao svoj doprinos ovom izveštaju.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/makedonija-mala-pobeda-u-borbi-protiv-trgovine>